PRILOGA 4: OKOLJSKE USMERITVE IZHODIŠČA

Navedene so okoljske usmeritve za posamezen segment okolja za Regionalni prostorski plan za Obalno – kraško razvojno regijo, ki so bile podane v fazi Izhodišč.

Tla

Splošne usmeritve:

- Izkoristi naj se površine znotraj naselij (nepozidana zemljišča) in degradirane oz. razvrednotene površine za gradnjo novih stavb.
- Funkcionalno degradirana območja je treba jasno opredeliti ter jih preoblikovati v skladu s trajnostnim načrtovanjem ter premišljenim umeščanjem dejavnosti v prostor.
- Identificira se območja z onesnaženimi in degradiranimi tlemi in opredeli pogoje za možnost ureditve oz. pozidave teh območij (npr. sanacija, pozidava, renaturacija …).

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Usmeritev***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Upošteva naj se splošne usmeritve.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Upošteva naj se splošne usmeritve.
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	/
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	/
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Upošteva naj se splošne usmeritve.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Spodbuja naj se regenerativno in sonaravno kmetijstvo.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	/
8.	Povezave s sosednjimi območji	/

Kmetijska zemljišča

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Okoljske usmeritve***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Jasno določiti poselitvena območja ter območja za dolgoročni razvoj naselij. Širjenje poselitve načrtovati tako, da se upoštevajo trajno varovana kmetijska zemljišča. Celostni razvoj podeželja načrtovati tako, da se poselitev podeželja in kmetovanje ohranja (preprečevanje zaraščanja

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		kmetijskih površin). Poselitev naj se spodbuja na degradiranih in nepozidanih površinah. V primeru onesnaženih degradiranih površin, jih je potrebno predhodno očistiti.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	V ŠMO se kmetijstvo usmerja v zagotavljanje kakovostne in lokalno pridelane hrane za lokalno prebivalstvo. Posebno pozornost nameniti pritiskom na kmetijski prostor vezan na spremembe namenske rabe prostora kot tudi umeščanjem pomožnih kmetijskih objektov na kmetijska zemljišča, pri čemer velik del teh objektov ni namenjen za kmetijske namene. Določiti regionalno pomembna območja in vrste agrarnih operacij (namakanje, osuševanje, agromelioracije). Naštete operacije naj se načrtuje v povezavi z novimi vodnimi viri. Planiranje na območju ŠMO se načrtuje tako, da se upoštevajo trajno varovana kmetijska zemljišča.
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Lokalna kmetijska zemljišča naj bodo namenjena zgolj v kmetijske namene ter z usmeritvami v podporo oskrbi s kakovostno in lokalno pridelano hrano (samooskrba) in vzpostavitvijo kratkih verig oz. sistema »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«, ki mora delovati predvsem v javnih zavodih.
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Omrežje GJI načrtovati tako, da se upoštevajo trajno varovana kmetijska zemljišča. Umeščanje OVE ne sme imeti prednosti pred ohranjanjem kmetijskih zemljišč.
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Kmetijska zemljišča je potrebno v največji možni meri zaščititi pred spremembo namenske rabe prostora in pred 'pozidavo' s pomožnimi kmetijskimi objekti, ki v velikem deležu niso primarno namenjeni za kmetovanje ampak za druge namene. Ti s svojo pojavnostjo degradirajo kulturno krajino, ki je nosilka regionalne identitete. Razvoj dejavnosti načrtovati tako, da se upoštevajo trajno varovana kmetijska zemljišča. Za somestja občin je pomembno, da imajo industrijske, obrtno-industrijske in gospodarske cone smiselno razporejene glede na potrebe gospodarstva tudi za sosednje občine. Za ohranjanje prehranske samooskrbe se preveri možnost za vzpostavitev sistema "pridelava-predelava-skladiščenje-distribucija" hrane ter reševanje izzivov kmetijske proizvodnje z naslova podnebnih sprememb in pritiskov na kmetijski prostor.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	
7.	Zasnova zelenega sistema regije	
8.	Povezave s sosednjimi območji	Omrežje GJI načrtovati tako, da se upoštevajo trajno zavarovana kmetijska zemljišča. Načrtovana okrepitev sodelovanja v okviru čezmejnega vplivnega območja (ŠMO slovenske Istre, Sežana, Trst z zaledjem) zaradi krepitve trajnostnega prostorskega razvoja in skupne konkurenčnosti severno-jadranskega urbanega območja v širšem prostoru ne sme vključevati izgubo kmetijskih zemljišč.

Gozd

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Pri načrtovanju poselitve je potrebno upoštevati funkcije gozdov ter varovane gozdove in gozdne rezervate.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Izboljšati protipožarno infrastrukturo v naravnem okolju. Naravno okolje Obalno-Kraške regije, ki ga večinoma sestavlja gozd, je najbolj požarno ogroženo med vsemi slovenskimi regijami. V letu 2022 je bil na Krasu največji požar v zgodovini Slovenije. Z nadaljnjim segrevanjem ozračja kot posledico podnebnih sprememb je pričakovati, da se bo požarna ogroženost naravnega okolja še povečala.
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	/
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Pri načrtovanju GJI je potrebno upoštevati funkcije gozdov ter varovane gozdove in gozdne rezervate.
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Pri načrtovanju poselitve je potrebno upoštevati funkcije gozdov ter varovane gozdove in gozdne rezervate.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Pri načrtovanju poselitve je potrebno upoštevati funkcije gozdov ter varovane gozdove in gozdne rezervate.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	57 % površine regije prekriva gozd. Gre za gozd večinoma slabše kakovosti, katerega les bi bil večinoma uporaben v energetske namene, za ogrevanje javnih ustanov ali delov strnjenih naselij. Učinkovita izraba lesne biomase in povečano izkoriščanje lesnega potenciala bi lahko prispevala tudi k odprtju novih delovnih mest, predvsem na podeželju. Določiti zeleni sistem regije z vzpostavitvijo omrežja zelenih površin in zelenih koridorjev, ki povezujejo urbanizirana območja z zelenim zaledjem v povezan sistem.
8.	Povezave s sosednjimi območji	Sodelovanje s sosednjimi regijami predvsem pri vzpostavitvi zelenih sistemov regij.

Površinske in podzemne vode

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Morje in obalni pas se urejata skladno s pomorskim planom. Na podlagi 6. člena Uredbe o pogojih in omejitvah za poseganje v prostor ter za izvajanje dejavnosti na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja,(Ur. l. RS, št. 34/25) je potrebo upoštevati: (1) Na območjih razredov poplavne nevarnosti so pogoji in omejitve za poseganje v prostor, ki lahko vplivajo na cilje za preprečevanje povečanja poplavne ogroženosti, določeni v Prilogi 1 te uredbe.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	

		(2) Ne glede na pogoje in omejitve iz Priloge 1 te uredbe, so na območjih vseh razredov poplavne nevarnosti posegi v prostor za stavbe, ki so tudi občutljivi objekti in v katerih se zadržuje več kot sto ljudi oziroma ima objekt več kot deset parkirnih prostorov v podzemni garaži, prepovedani. Prav tako je na podlagi 5.člena zgoraj omenjene Uredbe potrebno upoštevati, da tam, kjer karte poplavne ogroženosti niso izdelane, iz opozorilne karte poplav ali iz podatkov o preteklih poplavnih dogodkih pa izhaja, da je območje poplavno ogroženo, je potrebna izdelava karte razredov poplavne nevarnosti. Kot izhaja iz tega člena, karte razredov poplavne nevarnosti za obstoječe stanje pripravi ministrstvo. Novo načrtovane ureditve ne smejo poslabševati poplavnih razmer. Prav tako je pomembno pri širitve poselitve ali umeščanju novih objektov, tudi komunalne infrastrukture in cestnega omrežja, upoštevati erozijsko in plazljivo ogrožena območja, ki izhajajo iz izdelanih kart 1_25.000, ki so bile izdelane po posameznih občinah. Strokovna podlaga, na podlagi Priloge 8 DRSV, mora biti obvezna priloga za pobude, ki segajo na območja z zelo veliko, veliko in srednjo stopnjo verjetnosti pojavljanja. Upoštevati je potrebno določbe iz Odlokov po katerih so zavarovana območja VVO. Vse posege se prednostno umešča izven območja zajetij in območij s strogimi varovalnimi ukrepi. Po potrebi se izdela Priloga 5 Splošnih smernic DRSV. Iz Splošnih smernic DRSV izhaja, da se je potrebno na področju prometne infrastrukture – pri načrtovanju ureditve cest, ureditve kolesarskih poti in pešpoti, izogniti poplavnim območjem in načrtovati gradnjo prometne infrastrukture izven priobalnih zemljišč, kot določa ZV-1 v 14. in 37. členu. Urediti celostno infrastrukturo za zajem pitne vode.
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Upoštevati karte poplavne nevarnosti in dolgoročno dvigovanje gladine morja.
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Regijo pesti pomanjkanje pitne vode, ki je še posebej izrazito v poletnih mesecih, ko se število turistov v regiji poveča. Zagotoviti dolgoročni strateški vodni vir za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in rezervni vodni vir. Urediti dotrajano infrastrukturo za vodooskrbo (na več odsekih poddimenzionirana in dotrajana). Urediti povezave med različnimi vodovodnimi sistemi v regiji in zagotoviti rezervni vodni vir. Pri načrtovanju poteka trase javne infrastrukture je treba načrtovati čim manjše število prečkanj vodotokov. Na delih, kjer trasa poteka vzporedno z vodotokom, naj le-ta ne posega na priobalno zemljišče, razen izjemoma, na krajših odsekih, kjer so prostorske možnosti omejene, vendar na tak način, da ne bo poslabšanja obstoječe stabilnosti brežin vodotokov. Dograditi pomanjkljivo in dotrajano kanalizacijsko omrežje v naseljih.

		Raziskati potencial OVE, opredeliti dopustna območja za umestitev objektov v prostor v sodelovanju z občinami v regiji ter preveriti sprejemljivost za lokalne skupnosti in širšo javnost.
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Glej točko 1.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Pri iskanju lokacij za potencialno nove ali širitev obstoječih poslovnih in industrijskih con, je potrebno v skladu z določbami Uredbe o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04 in 33/07- ZPNačrt in 61/17-ZUreP-2), poleg upoštevanja razredov poplavne nevarnosti upoštevati tudi obstoječe zadrževalne površine, ki jih je potrebno ohranjati v največji možni meri in zagotavljati njihovo ponovno vzpostavitev, če je to mogoče. Kadar je izkazan javni interes, je spreminjanje obsega zadrževalnih površin ali vodnega režima možno le ob ustrezni nadomestitvi teh površin in izvedbi izravnalnih ukrepov, ki zagotavljajo, da se ne poslabšujeta vodni režim in stanje voda. Če se s prostorskim aktom načrtujejo posegi, navedeni v Prilogi 3, ki je sestavni del teh smernic (DRSV), je treba v okoljskem poročilu zajeti tudi oceno vpliva posega na stanje voda, izdelano v skladu s Prilogo 3 Splošnih smernic DRSV. S poseganjem v prostor se ne sme poslabševati kemijsko, ekološko in hidromorfološko stanje vodotokov. Upoštevati je potrebno določbe iz Odlokov po katerih so zavarovana območja VVO. Vse posege se prednostno umešča izven območja zajetij in območij s strogimi varovalnimi ukrepi. Po potrebi se izdela Priloga 5 Splošnih smernic DRSV. Na referenčnih odsekih so prepovedani posegi, ki lahko povzročijo spremembe morfoloških značilnosti. Obalni pas slovenske Istre predstavlja območje intenzivne poselitve, kjer se pojavljajo pritiski na še nepozidana stavbna zemljišča pa tudi na zemljišča primarne rabe (kmetijska in gozdna zemljišča, območja voda). Izredno aktualen je izziv usklajevanja različnih rab morja in obalnega pasu, zato je trajnostno pomorsko prostorsko načrtovanje in celostno upravljanje obalnega območja ključnega pomena. Upoštevati priobalna zemljišče morja. V 28. členu ZV-1 je določeno, da je zemljišče, ki neposredno meji na vodno zemljišče morja, priobalno zemljišče, in sega 25 metrov od meje vodnega zemljišča. Veljajo enaki pogoji, kot za vodno zemljišče celinskih voda.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	V skladu z določbami Uredbe o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04 in 33/07- ZPNačrt in 61/17-ZUreP-2), je treba prostorske ureditve in dejavnosti, ki niso vezane na vodo, umeščati izven območij, kjer je voda stalno ali občasno prisotna, ter v ustreznem odmiku, tako da se na priobalnem zemljišču ohranjata nepozidanost in javna dostopnost. Upoštevati je treba ustrezne odmike za vode 1.reda in vode 2. reda.

8.	Povezave s sosednjimi območji	Pri umeščanju novih objektov v prostor, naj se upoštevajo tudi načrtovana vodovarstvena območja in viri pitne vode brez določenih VVO (glede na izdana vodna dovoljenja za oskrbo s pitno vodo). Umeščanje energetske infrastrukture (OVE: veter, sonce, črpalne HE in druge nizkoogljične vire energije) je potrebno najprej umestiti na državni ravni z DPN (ob upoštevanju NEPN in RES Slovenija). Povezovanje s sosednjimi regijami (državami) na področju zagotavljanja varne in zadostne vodooskrbe. Vse ureditve, ki posegajo na vodotoke, ki tečejo preko meja regije, se morajo presojati tudi z vidika območij dolvodno in posledic tudi za ta območja. Umestiti bo potrebno trase distribucijskih vodovodov za medkrajevno distribucijo in poiskati nove ali nadomestne vodne vire.

Narava

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Okoljske usmeritve***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Ohranjanje biotske raznovrstnosti in sistema varstva naravnih vrednot. Ohranjanje ugodnega stanja domorodnih prostoživečih vrst. • Ohranjanje ugodnega stanja obsega in kakovost HT, zlasti tistih na EPO, območjih Natura 2000 (posegi so usklajeni s Programom upravljanja narave oz. da niso v nasprotju z njim – PUN). Pri načrtovanju upoštevati: • Naravne vrednote (NV): Dolgoročna ohranitev NV tako, da se njihove vrednostne lastnosti čim manj spreminjajo. • Območja Natura 2000: Ohranitev ali doseganje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst ter HT, za katere je območje določeno. • Ekološko pomembna območja (EPO): Na EPO, ki niso hkrati tudi območje Natura 2000 se vse posege in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost HT ter habitatov rastlinskih in živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča njihovo ponovno povezanost, če bi bila ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena. • Zavarovana območja - ZO: Učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij, opredelitev jasnih ohranitvenih ciljev in ukrepov ter njihovo ustrezno spremljanje. Predvideni posegi morajo biti usklajeni z varstvenimi ciliji, ki so določeni za ta območja oz. če so območja zavarovana z Odloki, morajo biti posegi usklajeni z njimi (parki, naravni spomeniki). • Zagotavljanje biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	
5.	Zasnova stanovanjskih območij	
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	
7.	Zasnova zelenega sistema regije	
8.	Povezave s sosednjimi območji	

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		Skladno z Zakonom o sladkovodnem ribištvu, se posegi ne umeščajo na območja drstišč in evidentiranih rezervatov rib (upoštevati pri umeščanju posegov v bližini vodotokov ali prečkanju vodotokov). Zagotovi se uravnoteženost med pozidanimi površinami in naravnim okoljem nepozidanih stavbnih zemljišč. Določijo naj se poselitvena območja in območja za dolgoročni razvoj naselij ter naravne vrednote obravnavati kot razvojni vir.

Blaženje podnebnih sprememb

Splošne usmeritve:

- Površine, ki predstavljajo pomembne ponore TGP, predvsem mokrišča in gozdovi, se morajo ohranjati v obstoječi obliki, vanje naj se ne posega tudi, kadar te nimajo formalnega varstvenega statusa.
- Načrtovanje se mora izogibati naložbam, ki podaljšujejo odvisnost od fosilnih goriv. Namesto tega mora dati prednost sistemom, ki temeljijo na obnovljivih virih energije in so učinkoviti.
- Degradirane površine naj se preuči z vidika možnega pridobivanja energije (OVE).
- Kadar so degradirane površine neustrezne za revitaliazcijo v obliki pozidave ali uporabe za pridobivanje energije (OVE) naj se te površine revitalizira na način, da se na območju razvije habitate, ki predstavljajo ponor TGP.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Načrtuje naj se urbani sistem z oskrbami s storitvami in splošnega gospodarskega pomena z namenom smiselne razporeditve stanovanjskih površin in lažje organizacije javnega potniškega prometa (JPP). Preuči naj se zmanjšanje rabe površin, ki so danes namenjene parkiriščem in jih je možno nameniti stanovanjskim in drugim površinam. Umeščanje stanovanjskih površine naj se načrtuje na način, da se zmanjšujejo potrebe po mobilnosti. V mestih središčih in primestnih krajih naj se načrtuje in vzdržuje kolesarska infrastruktura (npr. kolesarske steze).
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Upošteva naj se trajnostno prostorsko načrtovanje (razvoj območij z mešano rabo, povečanje gostote naselij, enotna zasnova trajnostne mobilnosti vključno z okrepitvijo javnega potniškega prometa in infrastrukture za trajnostno mobilnost, ustrezna opremljenost zelenih in modrih površin). Dodatne usmeritve: Razvija naj se učinkovite in okoljsko sprejemljive sisteme energetske oskrbe. Načrtuje naj se vključitev podeželskih naselij v sistem JPP in trajnostno mobilnost.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Potrebna je celostna prometna strategija ter celostno prometno načrtovanje na ravni regije. Na podlagi tega se potem v plan umešča ustrezno infrastrukturo, ki je podporna za umeščanje objektov družbene infrastrukture. Javna družbena infrastruktura naj bo načrtovana tako, da je prebivalcem čim bolj dostopna z JPP. Pri prenovi stavb vrtcev, šol, športnih ter kulturnih objektov, ki so v slabem stanju in potrebujejo prenovo ali novogradnjo je potrebno posebno pozornost posvetiti energetski učinkovitosti stavb. Na javnih stavbah naj se preuči možnost pridobivanja energije (OVE).
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Prehod na krožno gospodarstvo: spodbujanje krožnega gospodarstva zahteva vzpostavitev centrov ponovne uporabe in sortiranih frakcij ter uvajanje sodobnih tehnologij za reciklažo, kar bo zmanjšalo količino odloženih odpadkov in prispevalo k trajnostnemu razvoju. Izraba obnovljivih virov energije: raziskati potencial OVE, opredeliti dopustna območja za umestitev objektov v prostor v sodelovanju z občinami v regiji ter preveriti sprejemljivost za lokalne skupnosti in širšo javnost. Umeščanje objektov OVE v krajino, v povezavi z varstvom krajine, namreč predstavlja še enega izmed ključnih izzivov regije. Medtem ko je treba spodbujati rabo obnovljivih virov, je ključnega pomena najti ravnovesje med potrebami po novih energetskih virih in zahtevami ohranjanja narave in kulturne dediščine ter vplivom, ki bi ga takšni objekti imeli na prebivalstvo. Zaradi dolgoročno pričakovanega večjega porasta obremenitev zaradi razvoja e-mobilnosti, gradnje sončnih elektrarn, povečanja ogrevanja s toplotnimi črpalkami in splošnega razvoja obremenitev bo potrebno dolgoročno, poleg rekonstrukcije obstoječih povezav z večjim prerezom, zgraditi dodatne kabelske povezave in TP. Razpršenost in dostopnost lokalnih virov biomase: les kot pomemben obnovljiv vir v regiji ni zadostno izkoriščen zaradi drobne lastniške strukture gozdov in pomanjkanja tržnih povezav. Učinkovito izrabo biomase je mogoče izboljšati z vzpostavitvijo lesne verige na regijskem nivoju ali več manjših gozdno-lesnih verig. Spodbujanje gradnje sistemov daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (DOLB) na območji večje gostote odjema. Takšna spodbuda naj se upošteva pri RPP pri čemer naj se predvidi tudi umeščanje potrebne infrastrukture (prometnice, območja za umeščanje sistemov DOLB). Odpadke iz kmetijstva je mogoče izkoriščati za pridobivanje bioplina le v primeru, če bi bilo na regijskem nivoju urejeno zbiranje in prevoz organskih odpadkov do skupne bioplinske

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		naprave. Smotrno je v bližino take naprave umestiti porabnike toplote, saj se na ta način izrabi odpadno toploto. Pri tem se natančneje preuči izrabo tudi drugih potencialnih virov bioplina (večje ČN, odlagališča…). Proizvodnja, shranjevanje ter možnosti izrabe vodika. Da bi zmanjšala odvisnost od avtomobilskega prometa potrebuje več kolesarskih povezav v sklopu naselij in regionalne mreže kolesarske infrastrukture z navezavo na državno kolesarsko omrežje, več primestnih avtobusnih povezav (pogostejših linij med mestnimi in primestnimi naselji ter z zaledjem), bolj hodljiva in privlačnejša okolja v središčih naselij (senca, prostori za počitek, primerna osvetlitev) tako za pešce kot tudi kolesarje, vzpostavitev javnega pomorskega potniškega prometa, celovit sistem trajnostne mobilnosti s sistemom multimodalnih prestopnih točk in ostalo ustrezno podporno infrastrukturo za trajnostno mobilnost. Priprava trajnostne prometne strategije za celotno območje regije. Na podlagi rezultatov CPS se v RPP umesti ustrezna infrastruktura. Dopolnjevanje infrastrukture JPP s pripadajočimi povezavami za pešce in kolesarje. Razogljičenje – raba OVE. Predvidi naj se potencialne oblike rabe obnovljivih virov energije v regiji in primerne površine zanje. Pridobivanje OVE (in njena podporna infrastruktura) ne sme okrniti obstoječe ekosistemske storitve (npr. ekosistemske storitve vodotokov, tal, gozdov, itd.). Pri prenovi in nadgradnji cestnega omrežja naj imajo prednost projekti, ki podpirajo trajnostno mobilnost.
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Opredelitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo naj se načrtuje na območjih: z najboljšo dostopnostjo do sistema javnega potniškega prometa, v bližini prometnih vozlišč in prestopnih točk javnega potniškega prometa, usklajeno s celostno prometno strategijo. Potencial za stanovanjska območja, zaradi manjšega ogljičnega odtisa: Vlaganja v prenovo razvrednotenih območij, zgoščanje obstoječih naselij ali prenovo slabše izkoriščenih stanovanjskih območij, še posebej na podeželju. Takšne rešitve omogočajo trajnostno rabo nepremičnin in so skladne z načeli trajnostnega razvoja. To pa pomeni tudi, da se na podeželju zmanjša razpršeno gradnjo, ki je prepoznana kot negativen prostorski trend. Dodatna usmeritev: Prizadevanje za uravnoteženosti med pozidanimi površinami in naravnim okoljem nepozidanih stavbnih zemljišč za omogočanje trajnostnega razvoja in blaženje podnebnih sprememb.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Za regijo je pomembno načrtovanje umeščenosti regijskih izobraževalno-razvojnih centrov, ki mora predvideti fleksibilne prostore, prilagojene hitrim tehnološkim spremembam, ter vzpostaviti povezave s prometno infrastrukturo in ključnimi izobraževalnimi ustanovami. Zagotavljanje učinkovitega transporta do turističnih destinacij s trajnostnimi oblikami mobilnosti. Za razvoj gospodarskih dejavnosti se prednost daje prenovi in revitalizaciji degradiranih območij z ustrezno namensko rabo. Nove obrtno-industrijske cone se umešča in načrtuje na način, da se zmanjša njihov doprinos k izpustom TGP. Npr.: - prednostno naj se umeščajo na obstoječa degradirana območja, - v načrtovanje naj bodo vključene zelene površine, drevesni pasovi, naravna senčila - pozidane površine naj se načrtujejo v minimalnem možnem obsegu gradnja naj bo kompaktna in večnamenska.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Določitev zelenega sistema regije z vzpostavitvijo omrežja zelenih površin in zelenih koridorjev (vključuje gozdna, kmetijska ali vodna zemljišča ter drug odprti prostor), ki povezujejo urbanizirana območja z zelenim zaledjem v povezan sistem. Vloga zelenega sistema (npr. obnavljanje vodnih virov, zagotavljanje čistega zraka, protipoplavna varnost, protipožarna varnost, šport in rekreacija, prepoznavnost krajine in naselij, razvoj prepoznavnih turističnih in drugih znamk in produktov).
8.	Povezave s sosednjimi območji	/

Zdravje ljudi

Splošne usmeritve:

- Načrtuje naj se mirne cone na poselitvenih območjih in mirne cone na prostem
- Pomembni novi viri emisij onesnažil v zrak se načrtujejo na ustrezni razdalji od občutljivih območij, kjer bivajo ljudje.
- Javna razsvetljava voznih površin naj se načrtuje in izvaja v zadržanem obsegu (le tam kjer je nujno) z okoljsko sprejemljivimi svetili, ki ne oddajajo visokega deleža modrega in ultravijoličnega dela spektra.
- Načrtuje naj se usmeritve za minimaliziranje količine odpadkov in odpadne vode (uporaba sive vode v stavbah, sonaravno zadrževanje čistih padavinskih voda).
- Pri načrtovanju sistemov pitne vode naj se upoštevajo ocene prihodne spremembe podnebja v Sloveniji.
- Na območjih, kjer se opredeljuje turističen razvoj povezan s kopalnim turizmom naj se preverijo potrebe in možnosti za opredelitev kopalnih voda.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so	Načrtuje naj se urban sistem z oskrbami s storitvami in splošnega gospodarskega pomena z namenom smiselne razporeditve

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
	pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	stanovanjskih površin in lažje organizacije javnega potniškega prometa (JPP). Preuči naj se možnosti zmanjšanje uporabe individualnih prevoznih sredstev, ter s tem zmanjšanje obremenjenosti okolja s hrupom in vibracijami ter z onesnaževali v zraku. V mestih središčih in primestnih krajih naj se načrtuje in vzdržuje kolesarska infrastruktura (npr. kolesarske steze). Preprečevanje svetlobnega onesnaženja zaradi javne in zasebne razsvetljave (npr. reklamni panoji).
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Trajnostno prostorsko načrtovanje (razvoj območij z mešano rabo, povečanje gostote naselij, enotna zasnova trajnostne mobilnosti vključno z okrepitvijo javnega potniškega prometa in infrastrukture za trajnostno mobilnost, ustrezna opremljenost zelenih in modrih površin).
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Interes regije je izboljšati dostopnost do storitev, prostorov pomoči za te osebe in okolij, ki bodo omogočila večjo inkluzijo (skupni javni prostori za druženje, še posebej je veliko pomanjkanje prostorov za druženje mladih, tudi za družine, pomoč za socialno prikrajšane ipd…). Z vidika inkluzije so pomembne tudi storitve duševnega zdravja in dostopnejši javni prevoz, ki lahko zmanjšajo socialno izključenost in izboljšajo zadovoljstvo z življenjem, še posebej najbolj ranljivih. Interes regije je prav tako izboljšati dostopnost do oskrbe starejših in oseb s posebnimi potrebami. Zagotovitev raznovrstnosti in izboljšane ter pravične dostopnosti do storitev splošnega družbenega pomena na celotnem območju regije v skladu s potrebami vseh skupin prebivalcev. Določitev regijsko pomembne družbene infrastrukture ter zagotovitev le-te, vključno z obnovo oz. gradnjo novih objektov ustreznih vsebin - športnih centrov oz. parkov in druge športne infrastrukture, zelenih površin za spodbujanje telesne aktivnosti, zdravstvenih ustanov, varnih hiš, varovanih stanovanj, domov za ostarele, medgeneracijskih centrov …
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Pomanjkanje pitne vode: Zagotoviti dolgoročni strateški vodni vir za oskrbo prebivalstva s pitno vodo in rezervni vodni vir. Dotrajana infrastruktura za vodooskrbo in pomanjkljiva povezljivost: Obstoječa vodovodna infrastruktura je na več mestih poddimenzionirana ali dotrajana, kar otežuje učinkovito oskrbo prebivalstva s pitno vodo. Pomanjkanje ustreznih povezav med različnimi vodovodnimi sistemi v regiji in širše pa ne zagotavlja rezervnih vodnih zajetij. Potrebna je obnova vodovodne infrastrukture za zmanjšanje vodnih izgub ter povezljivost vodovodnih sistemov. Obnova je potrebna tudi v zgodovinskih središčih istrskih mest. Pridobitev trajnega strateškega vodnega vira. Čezmejno sodelovanje pri povezavi vodovodnih sistemov s sosednjimi državami Italijo in Hrvaško za vzajemno pomoč za odpornost proti vse večjim podnebnim spremembam. Čezmejno sodelovanje pri varovanju vodnega bira – vodonosnik Brestovica.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		Dograditev in obnova komunalne infrastrukture za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda. Poleg tega naslavljanje specifičnih težav v zgodovinskih središčih istrskih mest (dotrajana, puščujoča mešana kanalizacija, vdor morske vode …). Vzpostavitev regijskega centra za odpadke. Da bi zmanjšala odvisnost od avtomobilskega prometa potrebuje več kolesarskih povezav v sklopu naselij in regionalne mreže kolesarske infrastrukture z navezavo na državno kolesarsko omrežje, več primestnih avtobusnih povezav (pogostejših linij med mestnimi in primestnimi naselji ter z zaledjem), bolj hodljiva in privlačnejša okolja v središčih naselij (senca, prostori za počitek, primerna osvetlitev) tako za pešce kot tudi kolesarje, vzpostavitev javnega pomorskega potniškega prometa, celovit sistem trajnostne mobilnosti s sistemom multimodalnih prestopnih točk in ostalo ustrezno podporno infrastrukturo za trajnostno mobilnost. Dodatna usmeritev: Preuči naj se možnost vzpostavitve sistema za prevoz gibalno oviranih oseb (npr. vozilo na klic).
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Teženje k uravnoteženosti med pozidanimi površinami in naravnim okoljem nepozidanih stavbnih zemljišč kot prispevek k zdravemu okolju za prebivalce.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	/
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Določitev zelenega sistema regije z vzpostavitvijo omrežja zelenih površin in zelenih koridorjev, ki povezujejo urbanizirana območja z zelenim zaledjem v povezan sistem.
8.	Povezave s sosednjimi območji	/

Naravne nesreče

Splošne usmeritve:

- Načrtovanje novih območjih poselitve, območij centralnih dejavnosti itd. naj se izogiba območjem, ki predstavljajo večje tveganje za naravne nesreče.

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	/
2.	ŠMO (širša mestna območja)	/
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	/

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	/
5.	Zasnova stanovanjskih območij	/
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	/
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Pogosto poplavljanje morja, vodotokov in zalednih voda je vedno pogostejši pojav, poleg tega pa predstavlja velik izziv regije tudi prilagajanje dvigu gladine morja, ki je posledica podnebnih sprememb. V regiji se kaže potreba po celostnem upravljanju z vodami in obalnim območjem, predvsem v kontekstu poplavne varnosti. V ta namen je treba izdelati hidrološko-hidravlične študije na ravni regije, pri urejanju vodotokov uvajati na naravi temelječe rešitve in predvideti ukrepe za zmanjševanje poplavne nevarnosti.
8.	Povezave s sosednjimi območji	

Druge nesreče

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Splošne usmeritve: - Načrtovanje območij za industrijske dejavnosti in okoljsko ter energetsko infrastrukturo naj poteka ob upoštevanju nevarnosti za nastanek večjih industrijskih nesreč. Isto velja za območja za razvoj poselitve in druga območja z večjo prisotnostjo ljudi in infrastrukture. - Pri načrtovanju območij za industrijske dejavnosti in okoljsko ter energetsko infrastrukturo naj se določi tista, ki so primerna za umeščanje SEVESO obratov in tista, ki zaradi bližine območij, kjer se zadržuje večje št. ljudi, za to niso ustrezna (upošteva se določila Uredbe o merilih za določitev najmanjše razdalje med obratom in območji, kjer se zadržuje večje število ljudi, ter infrastrukturo (Uradni list RS, št. 34/08 in 44/22 – ZVO-2).
2.	ŠMO (širša mestna območja)	
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	
5.	Zasnova stanovanjskih območij	
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	
7.	Zasnova zelenega sistema regije	
8.	Povezave s sosednjimi območji	

Prilagajanje podnebnim spremembam

Splošne usmeritve:

- Trenutno poteka priprava Strategije prilagajanja podnebnim spremembam na nivoju države. Pripravi Strategije prilagajanja podnebnim spremembam bo sledila priprava regionalnih akcijskih načrtov prilagajanja, katerega bo potrebno upoštevati, ko bo pripravljen.

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Okoljske usmeritve***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	/
2.	ŠMO (širša mestna območja)	/
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Dodatne usmeritve: Omrežja bi morala biti zasnovana tako, da prenesejo podnebne vplive, kot so ekstremna vročina, poplave in pomanjkanje vode.
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Usmeritve, ki so že vključene v Izhodišča: Čezmejno sodelovanje pri povezavi vodovodnih sistemov s sosednjimi državami Italijo in Hrvaško za vzajemno pomoč za odpornost proti vse večjim podnebnim spremembam. Naslavljanje težav, ki jih podnebne spremembe in z njimi povezan dvig morske gladine povzroča oz. bo povzročal na komunalni infrastrukturi obmorskih mest (npr. vdor morske vode v kanalizacijski sistem).
5.	Zasnova stanovanjskih območij	/
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Obalno-Kraška razvojna regija je posebej izpostavljena podnebnim spremembam, še posebej na dvig morske gladine ter požare v naravi (zlasti na območju Krasa), zato je pri načrtovanju prostorskega razvoja treba predvideti ustrezne prostorske ukrepe za prilagajanje na podnebne spremembe in zmanjšanje ranljivosti prostora. Izboljšati protipožarno infrastrukturo v naravnem okolju.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Potrebna bo opredelitev konkretnih projektov za namakanje kmetijskih zemljišč in vzpostavitev novih vodnih virov za potrebe namakanja. Pogosto poplavljanje morja, vodotokov in zalednih voda je vedno pogostejši pojav, poleg tega pa predstavlja velik izziv regije tudi prilagajanje dvigu gladine morja, ki je posledica podnebnih sprememb. V regiji se kaže potreba po celostnem upravljanju z vodami in obalnim območjem, predvsem v kontekstu poplavne varnosti. V ta namen je treba izdelati hidrološko-hidravlične študije na ravni regije, pri urejanju vodotokov uvajati na naravi temelječe rešitve in predvideti ukrepe za zmanjševanje poplavne nevarnosti. Dodatna usmeritev: Za prilagoditev podnebnim spremembam je znotraj mest potrebno zagotoviti zelene in vodne površine, ki bodo zagotavljale

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		ohlajevanje mest, omogočale boljšo kvaliteto življenja znotraj mest.
8.	Povezave s sosednjimi območji	/

Kulturna dediščina

Usmeritve za celotno ohranjanje kulturne dediščine[1]

Priprava RPP naj temelji na načelu celostnega ohranjanja kulturne dediščine. To je sklop ukrepov, s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev dediščine, njeno vzdrževanje, obnova, prenova, uporaba in oživljanje. Ti ukrepi se uresničujejo v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in lokalnih skupnosti na način, da se dediščino ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena vključi v trajnostni razvoj.

Prostorske ureditve morajo upoštevati javno korist varstva dediščine in biti prilagojene celostnemu ohranjanju kulturne dediščine. Ne smejo biti vzrok za uničenje dediščine, ki je edinstveno, nenadomestljivo in neobnovljivo bogastvo. Prostorski razvoj je potrebno usmerjati tako, da so planske usmeritve celovite in strokovno utemeljene ter usklajene z družbenim pomenom kulturne dediščine. Prostorske ureditve morajo biti prilagojene celostnemu ohranjanju kulturne dediščine tudi v vplivnem območju kulturnega spomenika ali dediščine.

Ustrezen prostorski razvoj mora omogočati trajnostno rabo dediščine na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča degradacije dediščine ali celo izgube lastnosti dediščine. Dediščina je neobnovljiv vir, ki za svoj obstoj najpogosteje potrebuje aktivno (upo)rabo.

Kulturna dediščina se upošteva kot dejavnik vzdržnega prostorskega razvoja. Racionalna raba prostora s prenovo ter spremembo rabe obstoječih razvrednotenih in poseljenih območij, pri čemer ima prenova prednost pred novogradnjo, lahko pomembno prispeva k vzdržnemu prostorskemu razvoju.

Kulturna dediščina se upošteva kot razvojni dejavnik in prostorski potencial. Obravnava se kot dejavnik kakovosti prostora ter kot vir blaginje in priložnosti za razvoj. S svojo raznovrstnostjo in kakovostjo predstavlja pomemben socialni, ekonomski, vzgojni in identifikacijski potencial, ki mora biti izkoriščen za dosego prostorsko uravnoteženega razvoja.

Usmeritve za oblikovanje rešitev in ukrepov varstva
V RPP naj jasno zapisana zaveza k celostnemu ohranjanju kulturne dediščine ter operacionalizirana, dejansko upoštevana v rešitvah in vsebinah RPP (določilih, grafičnih prikazih, akcijskem načrtu).

V vseh fazah priprave RPP je treba pridobiti in upoštevati ažurne podatke o kulturni dediščini[2]. Uporablja se s predpisi s področja varstva kulturne dediščine skladno terminologijo.

Upošteva se varstvene režime, ki veljajo za kulturne spomenike, vključno z njihovimi vplivnimi območji, registrirano arheološko najdišče ter arheološke ostaline, varstveno območje dediščine ter varstvene režime

[1] Splošne usmeritve so povzete po usmeritvah za pripravo regionalnega prostorskega plana za področje varstva kulturne dediščine, ki jih je pripravilo Ministrstvo za kulturo v juniju 2025.

[2] Seznam dediščinskih kulturnih krajin v strokovnih podlagah za RPP (UIRS, 2024) npr. ne drži več, ker je bila evidenca za potrebe priprave OPN Koper novelirana.

iz prostorskih aktov, upoštevajoč Priročnik pravnih režimov varstva, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi planov in posegih v območja kulturne dediščine.

Upošteva se usmeritve, ki izhajajo iz Nacionalnega programa za kulturo 2024 do 2031.

Ohranja naj se značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo. Pospešuje naj se razvoj dejavnosti, ki pripomorejo k ohranitvi vrednot antropogenega okolja, ter omejuje tiste, ki bi jih lahko prizadele.

Načrtovanje prostorskih ureditev na regionalni ravni mora temeljiti na poznavanju lastnosti dediščine in zgodovinskih značilnosti prostora. Dediščino naj se varuje na mestu samem, načrtovani posegi pa naj prispevajo k trajni ohranitvi in povečanju njene vrednosti. Prek ohranjanja kulturne dediščine naj se krepi identiteta regije in celotne države. Obnova naj ima prednost pred novogradnjami. Posegi, ki bi lahko imeli pomembnejši vpliv na kulturno dediščino, naj se pravočasno vključijo v presojo. Zagotovi naj se ustrezne pogoje za izvajanje prenov kulturne dediščine iz javnih sredstev. Posebno pozornost naj se nameni tisti kulturni dediščini, ki je najbolj pomembna in najbolj ogrožena.

Upoštevajo se naslednje varstvene usmeritve:
- Spodbuja naj se uporaba kulturne dediščine na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njenih varovanih sestavin in kulturnih lastnosti.
- Spodbuja naj se vzdržni razvoj kulturne dediščine, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev kulturne dediščine za prihodnje generacije.
- Spodbujajo naj se dejavnosti in ravnanja, ki ohranjajo kulturne, družbene, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene kulturne dediščine.
- Ohranjajo naj se lastnosti, posebna narava in družbeni pomen kulturne dediščine ter njene materialne substance.
- Dovoljeni so posegi v kulturno dediščino, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njene varovane sestavine.
- Dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev kulturne dediščine ob spoštovanju njene posebne narave in družbenega pomena.
- Na območjih kulturne dediščine se varujejo tudi zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

Posebna pozornost naj se namenja ohranjanju dediščinskih kulturnih krajin, ki so izmed vseh zvrsti dediščine najbolj na udaru sprememb zaradi sodobnih oblik kmetovanja (rastlinjaki, zaščita proti toči), posegov (poselitev, rekreacija, OVE, infrastrukturni vodi), reklamnih panojev in zaraščanja. Ker gre za identiteto Obale in Krasa pomembna območja, jih je treba obravnavati tudi na nivoju razvoja regije. Upošteva se splošni režim za varstvo dediščinskih kulturnih krajin ter poda, kjer je to možno in smiselno, konkretne usmeritve.

RPP naj bo glede določitev ukrepov celostnega ohranjanja kulturne dediščine konkreten – tudi z določitvijo enot dediščine (v akcijskem načrtu), v katera se fokusira prizadevanja deležnikov (usmerja programe in finančna sredstva, pripravlja dokumentacijo). Določi se seznam enot dediščine, za katere se prednostno pripravi konservatorske načrte za prenovo in/ali konservatorske načrte.

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Okoljske usmeritve***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določijo njihova vloga in	Celostno ohranjanje kulturne dediščine naj podpira vlogo posameznih naselij (npr. Pirana, Štanjela) v regionalnem omrežju središč. Pri določitvi okvirnih območij za dolgoročnih razvoj se upošteva enote kulturne dediščine in varstvene režime.

	okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Pri opredelitvi vloge in zasnove naselij se ohranja značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo. Zgoščevanja pozidave v naseljih je smiseln pristop, razen v primerih, ko bi tako zgoščevanje pomenilo poseg v celovitost kulturne dediščine.
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Posebnih usmeritev za razvoj ŠMO z vidika celostnega ohranjanja kulturne dediščine ni.
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Rešitve za nove prostore družbene infrastrukture naj bodo prednostno usmerjene v iskanje sinergij – sočasno prenovo stavb in območji kulturne dediščine, vendar na način, da vzpostavitev pogojev za družbeno infrastrukturo ne bi pomembno vplivala ohranjanje vrednot kulturne dediščine. Predvsem to velja za robne dele regije na skrajnem severu in vzhodu v povezavi z usmeritvijo (UIRS, 2024), da se zagotavlja dostopnost do storitev splošnega pomena na območjih, ki so slabše povezana s središči. Kadar so zaradi pomanjkanja obstoječih kapacitet potrebne novogradnje, se pri umeščanju upošteva enote kulturne dediščine in varstvene režime.
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Energetska infrastruktura (prednostne lokacije za OVE) ne sodi v enote kulturne dediščine (predvsem to velja za dediščinske kulturne krajine) in območja vplivov na kulturno dediščino, območja nacionalne/ regionalne prepoznavnosti, izjemne krajine in območja Regijskega parka Škocjanske jame ter krajinskih parkov Sečoveljske soline, Strunjan in Debeli Rtič (izjeme so lahko manjše naprave, ustrezno vpete v arhitekturo objektov). V prostoru naj energetska infrastruktura ne vzpostavlja novih intervencij, pač pa naj v čim večji možni meri izkoristi razvrednoten prostor, ki prostorsko ni izpostavljen v odnosu do kulturne dediščine. V zvezi za razvojem prometne infrastrukture (trajnostno mobilnostjo) se predlaga, da se s kolesarskimi stezami in JPP povezuje kulturno dediščino in javno kulturno infrastrukturo, s čimer se zmanjša potreba po večjih parkirnih površinah in se spodbudi boljše dojemanje kulturne dediščine. V kulturni krajini naj se ob kolesarskih stezah ne načrtuje razsvetljava, ki vzpostavlja nove linijske poudarke v prostoru. Obnova infrastrukture (dotrajanega vodovodnega omrežja) v zgodovinskih središča istrskih mest (Kopra, Pirana in Izole) naj bo skrbno načrtovana tudi z vidika celovite prenove in ohranjanja dediščinskih lastnosti javnega prostora (tlakovanje, urbana oprema).
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Kjer je to mogoče, naj se namesto novogradenj načrtuje prenovo stavb in območij kulturne dediščine, s čimer se zagotovi ohranjanje dediščine in zagotavlja boljšo kvaliteto bivalnega okolja. Ker verjetno ni na voljo zadostnih možnosti ali kapacitet kulturne dediščine in drugega že zgrajenega fonda, naj se poselitev širi na razvrednotena območja ali na robne dele naselij, kjer ni vzpostavljenih prostorskih kvalitet ter se na ta način vzpostavlja nove kvalitetne robove naselij, pri čemer pa

		širitve ne smejo segati v dediščinsko kulturno krajino. Skupnostna gradnja naj ima prednost pred individualno.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Razvojne dejavnosti naj se prednostno osredinjajo v v obstoječa območja. Nove poslovne (obrtne, industrijske) cone naj se v čim večji meri umeščajo na razvrednotena in/ali opuščena območja (FDO – funkcionalno degradirana območja), blizu prometnic in v čim večji oddaljenosti od enot kulturne dediščine, ki bi bile lahko bile lahko zaradi svojih značilnosti razvrednotene. Razvoj večjih nakupovalnih središč naj se omeji na razumno mejo. V naselbinskih jedrih se poiščejo možnosti za raznoliko trgovsko ponudbo, ki bo prebivalcem in obiskovalcem naselij omogočala dostop do storitev na okoljsko vzdržen način ter v naseljih ohranjala življenje. Razvojne dejavnosti v krajini naj se izogibajo območjem dediščinskih kulturnih krajin (razen, če gre za dejavnosti, ki lahko pripomorejo k njihovemu ohranjanju). V dediščinski ali drugače varovani kulturni krajini naj se načrtujejo take oblike kmetijstva, ki ne potrebujejo dodatnih objektov oziroma naprav. V čim večji meri naj se ohranja tradicionalne oblike kmetijstva. Namakalni sistemi naj se, kjer so potrebni, uvajajo v območja, kjer ni registriranih arheoloških najdišč, rastlinjaki pa naj se ne postavljajo v območja dediščinske ali drugače varovane kulturne krajine.
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Pri oblikovanju zelenega sistema regije se upoštevajo območja dediščinskih krajin ter zelene površine v mestih na stikih z enotami kulturne dediščine. Zelene površine naj se v čim večji meri zasajajo z avtohtonim rastlinjem, spodbuja naj se sajenje starih sadnih sort.
8.	Povezave s sosednjimi območji	Pri načrtovanju morebitnih novih povezav (npr. obalne železniške proge) se izogiba enotam kulturne dediščine in upošteva varstvene režime.

Krajina

Izhodišča za pripravo usmeritev za urejanje krajine

Temeljno izhodišče, skupaj z Evropsko konvencijo o krajini (2000), je dokument Koncept Krajinske politike Slovenije (2020), ki ponazarja sistem varstva, načrtovanja in upravljanja krajine v Sloveniji, razloži cilje in želeno stanje krajine ter podaja širok nabor ukrepov, ki jih je smiselno integrirati tudi v RPP.

Kot metodološko izhodišče je možno uporabljati Priporočila za izdelavo krajinske zasnove za regionalni prostorski plan (UIRS, 2024), skupaj z vzorčnim primerom – KZ Kozjansko in Obsotelje. Pri tem je treba upoštevati, da so ta priporočila pripravljena ob predpostavki, da se KZ izdela le za del regije (posamezna krajinsko zaokrožena območja). Na podlagi tako podrobnega analitičnega dela ter s tako podrobnostjo in vsebino zasnove celotnega območja regij ne bo možno obdelati, zato je potrebna smiselna prilagoditev.

Vsebinsko izhodišče za oblikovanje usmeritev so Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane (2024) ter prenovljena Regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji (2024). Območje KZ ter območje UZ z elementi KZ[3] znotraj RPP predstavlja "zoom in" območje, torej območje, ki je

[3] Območje UZ z elementi KZ Širše mestno območje Slovenske Istre z zalednim delom Istre in KZ Kras.

obdelano bolj podrobno kot ostali del RPP in tudi z drugačno (bolj podrobno) vsebino, kot celotni RPP. KZ se pripravi na način, da lahko predstavlja sestavni del RPP in ne le strokovno podlago za RPP.

Usmeritve za urejanja krajine naj ne bodo omejene na obravnavo (grafični prikaz) razporeditve dejavnosti v krajini, vezanih na naravne vire, ter (za)varovanih območij po predpisih s področja ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine (kar je temeljena značilnost/problem strateških delov OPN), ampak naj podajo zaokroženo predstavo o razvoju in varstvu krajine same. Obravnava krajine naj ne bo omejena na posebna krajinska območja (prepoznavna, izjemna, dediščinska, ampak naj temelji na izhodišču, da vse krajine štejejo. Izpostavi se posamezne ključne regionalno pomembne vsebine (projekte) ter posamezna (razvojno pomembna, konfliktna, varstvena) območja v krajini.

Vsebina usmeritev za urejanje krajine[4]
Cilji in prednostne naloge prostorskega razvoja regije (poglavje 3) naj obsegajo tudi vsebine urejanja krajine.

Poglavje 4.4 Usmeritve za urejanje krajine naj obsega:
želeno stanje krajine in
temeljne usmeritve za urejanje krajine.

Znotraj poglavja 5 Zasnova prostorskega razvoja naj se uvede podpoglavje Zasnova urejanja krajine, znotraj katerega se obdela vsebine vsebine/poglavja:
zasnova razvoja in varstva krajine, ki naj izraža jasno predstavo o tem, kaj želi regija/občina početi z obravnavanim krajinskim območjem kot celoto in njegovimi posameznimi deli – katera območja in prostorske prvine bo strateško ohranjala in katera območja prostorsko razvijala – spreminjala;
usmeritve za posamezna območja (krajinske podenote ali druga prostorsko funkcionalno zaokrožena območja); zasnova zelenega sistema regije (vključno zeleno infrastrukturo), območja prepoznavnosti (na državnem in regionalnem nivoju, z načinom njihovega varovanja ter usmeritvami za ohranjanje prepoznavnih značilnosti);
usmeritve za razporeditev dejavnosti v krajini (naravni viri),
(usmeritve za) zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine;
območja, za katera se izdela podrobnejša krajinska zasnova;
ukrepi z usmeritvami za njihovo izvajanje.

Pristop k pripravi usmeritev za urejanja krajine
Osnova za pripravo naj predstavlja prenovljena Regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji (2024; v nadaljevanju tipologija), katere namen je, da postane temeljno orodje varstva, upravljanja in načrtovanja krajine ter obvezujoča podlaga v načrtovalskem in/ali odločevalskem procesu. Krajinske podenote se izkazujejo kot smiselna osnovna/operativna enota obravnave krajine na ravni enovite obravnave celotnega območja RPP. Na območjih KZ (ter po potrebi tudi na drugih območjih) se nadalje členi krajinske podenote na manjše zaokrožene prostorsko funkcionalne enote – krajinske celote (glej Priporočila za izdelavo KZ za RPP, UIRS, 2024).

Z RPP se nadgradi tipologija – konkretizira in operacionalizira usmeritve. Tipologija ne sme in ne more nadomestiti vsakokratne analize krajine in pričakovanih/želenih sprememb v okviru prostorsko načrtovalskega procesa. Zato se v okviru izdelave RPP za celotno regijo predlaga najmanj priprava: problemske analiza, ki odkriva obstoječe in potencialne probleme, konflikte, dileme ter že nakaže priložnosti in možne rešitve.

[4] Gre za osnovni okvir, struktura in vsebina, ključno z vsebino grafičnih prikazov, naj se uskladi med izdelovalci RPP in KZ, najbolje na posvetu v zvezi s pripravo RPP, predvidenem za 15.7.2025. Struktura RPP naj se smiselno prilagodi.

vrednostna analiza, ki je namenjena prepoznavi kakovosti v prostoru in je osnova za odločitev o razvoju (spreminjanju) in varstvu (ohranjanju) posameznih delov prostora (pripravi se kot nadgradnja vrednotenja v tipologiji).

1.1.1.1 Usmeritve za oblikovanje rešitev ter ukrepov razvoja in varstva krajine

Uporabljajo se splošna načela urejanja krajine in zelenih sistemov ter priporočila za razporeditev/urejanje dejavnosti v krajini. Povzeta so v Priporočilih za izdelavo krajinske zasnove za regionalni prostorski plan (UIRS, 2024), v katerih je podan tudi nabor ključnih predpisov in literature s tega področja. Metode priprave posameznih analiz so povzete v Priporočilih za izdelavo krajinske zasnove (UIRS, 2020).

V dokumentu Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane / Obalno kraška regija: Usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture (UIRS, 2024) so kot prednostna področja v okviru krajine navedena:

- upravljanje voda - območja prednostnih protipoplavnih ukrepov,
- upravljanje voda - morje in obalni pas,
- turizem in rekreacija v naravnem okolju - kampi, glampingi, lovske/planinske idr. koče,
- gozdarstvo - površine v zaraščanju,
- prednostna območja za kmetijstvo.

Za ta področja se opredeli prednostna območja ukrepanja (razvoja, sanacije), horizontalno povezane ukrepe in pristop k nadaljnjemu načrtovanju.

Z. št.	***Izhodišča RPP***	***Okoljske usmeritve***
1.	Mesta, druga urbana naselja in morebitna druga naselja, ki so pomembna za razvoj regije ter se jim določi njihova vloga in okvirna območja za njihov dolgoročni razvoj	Pri določitvi vloge in predvsem okvirnih območij za njihov dolgoročni razvoj se upošteva razvojne potenciale in varovane značilnosti krajine. Razvoj urbanih in drugih naselij naj se omejuje v območjih, ki so najbolj primerna za razvoj dejavnosti, ki so odvisna od naravnih virov (predvsem kmetijstva) ali so opredeljena kot prepoznavna območja (s čimer se ohranja tudi potencial teh območij za razvoj trajnostnega turizma in rekreacije).
2.	ŠMO (širša mestna območja)	Zasnova širših mestnih območij naj bo postavljena v širši krajinski okvir (homogena območja kulturne krajine, strnjena gozdnata zaledja, zelene kline, koridorje rek).
3.	Zasnova omrežij družbene infrastrukture	Objekti družbene infrastrukture naj postanejo poligon za vrhunsko arhitekturo in krajinsko arhitekturne ureditve. Regije naj se v RPP k temu zavežejo ter sledijo dobri praksi, ki jo promovira ZAPS (vključno z izvedbo javnih natečajev).
4.	Zasnova omrežij gospodarske javne infrastrukture	Lokacije za OVE ne sodijo v dediščinske krajine, območja nacionalne/regionalne prepoznavnosti, izjemne krajine ter krajinske parke (izjeme so lahko rešitve, ki izkoriščajo razvrednotena območja ter manjše naprave, ustrezno vpete v arhitekturo objektov). Lokacije naj se določajo na osnovi investitorskih pobud, ampak na osnovi pregledne prostorsko načrtovalske analize (s poudarkom na analizi vidne izpostavljenosti). Skupnostne elektrarne naj imajo prednost pred individualnimi in tržno naravnanimi projekti. Umešanje linijskih infrastrukturnih objektov naj upošteva krajinske značilnosti (ohranjanje krajinsko vrednih območij in prvin, ohranjanje krajinsko zaokroženih območij, prilagajanje

Z. št.	*Izhodišča RPP*	*Okoljske usmeritve*
		smerem v prostoru, zagotavljanje čim manjše vidne izpostavljenosti) in dobro prakso s tega področja.
5.	Zasnova stanovanjskih območij	Prenova in gradnja na mestu odstranjenih opuščenih stavb in razvrednotenih delov naselij naj ima prednost pred novogradnjo. Širjenje oziroma zgoščanje poselitve, naj bo usmerjeno. Preprečuje se enega ključnih problemov slovenskega urejanja prostora – pobudbeni urbanizem, ki vodi v nadaljnjo razpršeno gradnjo. Usmerjanje naj poteka ob upoštevanju urbanističnih in arhitekturnih značilnosti, npr. dopolnjevanje razpršene poselitve v manjšem obsegu, ki zaokroža določeno naselje in usmerjanje novogradenj v zgoščena naselja z navezavo na komunalno in infrastrukturno omrežje. Vzpodbuja se gradnja stanovanj v stavbnih tipih, ki omogočajo kakovostno zasnovane skupnostne in javne zelene površine. Upoštevajo se značilnosti arhitekturnih regij in krajin.
6.	Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, pomembnih za regijo	Prednostna območja in način razvoja posameznih dejavnosti v prostoru se določa v skladu z usmeritvami podanimi v dokumentu Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane / Obalno kraška regija: Usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture (UIRS, 2024) ter Priporočili za izdelavo krajinske zasnove za regionalni prostorski plan (UIRS, 2024).
7.	Zasnova zelenega sistema regije	Zasnova zelenega sistema regije naj presega zbiren prikaz posameznih kategorij iz prikaza stanja prostora. Zeleni sistem naj razčleni zasnovo razvoja in varstva krajine, odraža nekatere ključne funkcionalne in oblikovalske odločitve in poudarja povezljivost odprtega prostora. Obsega naj morfološki, ekološki, socialni in ekonomski vidik. Zelen sistem naj obsega elemente zelene infrastrukture, ki je opredeljena kot prostorska naravna ali polnaravna struktura, ki v prvi vrsti omogoča trajnostno ohranjanje habitatov in biodiverzitete, in kot taka zagotavlja široko paleto ekosistemskih storitev, ki jih človek potrebuje, kot so pitna voda, uravnavanje mikroklime, surovine, hrana, rekreacija. Posebna pozornost naj bo namenjena prilagajanju na podnebne spremembe ter vzpostavljanju zelenih pasov, urejenih parkov in urbanih gozdov. Določi naj se posebne ureditve (fokusirane projekte). Glej tudi usmeritve v dokumentu Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane / Obalno kraška regija: Usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture (UIRS, 2024).
8.	Povezave s sosednjimi območji	Krajinska območja in krajinske prvine praviloma niso zamejene z mejo regije (območjem RPP). UZ z elementi KZ Širše mestno območje Slovenske Istre z zalednim delo Istre je zasnovana kot čezmejna strokovna podlaga, ki naj smiselno upošteva tudi povezanost/celovitost krajine (Istre, morja, obale), podobno velja za Kras.